

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frittal fizethetnek elő, fél éves előfizetés el nem fogadtatik.

Előfizetési és hirdetési díjak az erdélyi gazdasági egylet pénztárához Kolozsvárra czimzendők.

A hirdetési díjazabályzatról az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala ad felvilágosítást.

Az új minister!

Az erdélyi gazdasági egylet elnöksége az új földmivelésügyi minister: Gróf Bethlen András ur ő nagyméltóságához a következő üdvözlő iratot intézte:

Nagyméltóságu minister úr:

Kegyelmes urunk!

Az örömhír első perczében engedje meg Nagyméltóságod, hogy az erdélyi gazdasági egylet — mint legközelebb álló — az elsőik között üdvözölhesse a földmivelési ministeriumnak nagyfonságú székén! Nem tagadjuk: ez üdvözletnek egyik indoka abban rejlik, hogy Nagyméltóságodban szűkebb hazánknak jeles fiát tisztelhetjük; de sokkal nagyobb és nyomósabb oka az, hogy Nagyméltóságodnak általunk rég ismert és tisztelt európai miveltésge, széles körű tanulmánya és komoly törekvése legelső sorban képesíti e diszes állásnak sikeres betöltésére. Fontos és nagy feladatok várnak mezőgazdaságunk terén megoldásra, mert bajaink kútforrása mélyen, a birtokviszonyok rendezetlenségében

rejlík s ki ezen alaposan segít, az lesz mezőgazdaságunknak valódi reformatora. Nagyméltóságod tudója, beavatottja ezen ügyeknek, azért leghivatottabb orvoslója is lehet !

Erdélyi gazdasági egyletünk évek hosszú során küzd ez érdekekben, fájdalom, eddig csak csekély eredménnyel; de most újból fel fogja emelni szavát, mert meg van győződve, hogy méltányos óhajta Nagyméltóságodnál kedvező meghallgatásra talál. Ez alapvető munkában a Nagyméltóságod zászlaja alá sorakozva lankadatlanul fogunk küzdeni a kitűzött célért és a mely napon lehullanak mezei gazdálkodásunknak bürokratikus cikkelyekbe fűzött bilincsei, az napon diadalt fog ülni az okszerű előhaladás fáradhatatlan törekvése !

Midőn Nagyméltóságodnak fényes állásán, törhetlen kitarást és tartós sikert kívánni bátrak vagyunk, legyen szabad egyletünket és magunkat Nmlgod nagybecsű kegyeibe ajánlani.

Kérés.

Azon t. előfizetőinknek, kik netán lapunkat elkésve kapják, szives elnézését kérjük, mert derék pénztárnokunk váratlan halála miatt az ügyek elintézésében némi késedelem állott be; melyet tőle telhetőleg jóvátenni igyekszik

az elnökség.

Közgyűlési meghívó.

Az erdélyi gazdasági egylet alapszabályszerű rendes közgyűlését 1890 **vasárnap, martius hó 30-án délelőtt 10 órakor** fogja a kolozsvári városház nagytermében megtartani, melyre az egylet helyt lakó és vidéki tagjai azon kéréssel hivatnak meg,

miszerint a kijelölt helyen és időben minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek.

Kelt az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának Kolozsvárt, 1890 martius-hó 9-én tartott üléséből.

Szabó József,
egyleti elnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Figyelmeztetés.

Az erdélyi gazdasági egyesület hivatásszerű kötelességet teljesít, midőn a t. gazdaközönséget ezennel óva inti, hogy az u. n. I. erdélyi szabadalmazott chemiai gyár (Kolozsvár, belkirályutca 6. szám) által nagy hangon hirdetett filloxera-irtó szert meg ne vásárolja, miután az a szakértők véleménye szerint teljesen haszontalan, a mi különben „a feltalálóval“ illetékes helyről hivatalosan is közölve lett!

Egyidejűleg megkerestük a nmlgu földmivelésügyi minis-
teriumot az iránt, hogy legyen kegyes módot találni arra, hogy
termelőink az ilyenmü — megrövidítéseknek kitéve ne legyenek.

Kelt az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmányának Ko-
lozsvárt, 1890 martius hó 9-én tartott üléséből.

Szabó József,
egyleti elnök.

Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

A nagy-enyedi értekezlet.

A cukorrépatermelőknék martius 13-ikára Nagy-Enyedre össze-
hívott értekezletét főispán Bárány Kálmán ur, mint
elnök megnyitván, mindenekelőtt felolvastatta a gyárvállalat levelét,
melyben ez értesíti őt, hogy az idén Nagy-Enyeden cukor-
gyárat nem épít!!! Továbbá felolvastatta a közte és a gyárvál-
lat közt létrejött közjegyzői szerződést, melynek alapján 2000 hold
cukorrépa termelése mellett is a gyárvállalat köteles lett volna Nagy-

Enyeden cukorgyárat építeni. Végre felolvastatta a gyárvállalat t e n d e n t i ó z u s r e á f o g á s a i r a s a j á t m a g a á l t a l a d o t t v i s s z a u t a s i t ó v á l a s z t .

Igy konstatáltatott, hogy a gyárvállalat kötelezettségének nem tévén eleget, a szerződő termelők is kötelezettségük alól fel vannak mentve!

Erre id. Z e y k J ó z s e f az erdélyi gazd. egyesület képviselőjében köszönetet mondva B á r ó K e m é n y K á l m á n urnak, hogy az egyesület felkérésére a répatermelésre vállalkozottaknak alkalmat szolgáltatott a termelési feltételek felőli eszmecsereére: elismerését fejezte ki a báró-főispán urnak ezen ügyben kifejtett buzgó fáradozásáért és legujabbi erélyes fellépéséért! Folytatólag ismertette a nagy-enyedi gyárvállalat második szerződésének hiányait és előadta egyesületünk igazgató választmányának ezen hiányok orvoslására javaslatba hozott helyreigazító módosításait, melyek egytől-egyig mind helyesléssel találkoztak. Végre megtette a helyzet figyelembe vételével a termelőknek javasolható eljárásra nézve a maga indítványát.

A tekintélyes tagokból álló, de nem nagy számu értekezlet, a pénzügyministeriumot képviselő P o p o v i t s ministeri titkár felvilágosításai mellett, az indítvány alapos megbeszélése után, hogy egyértelműleg és egyhangulag helyeselt megállapodásra jusson, következő nyilatkozattételre határozta el magát:

Az értekezlet, bárha az első termelési szerződés kötelező ereje a gyár mulasztása folytán a termelőkre megszűnt, a termelőknek mégis javalja, miszerint mindaddig, míg 1—2 év alatt sikerül a külön nagy-enyedi cukorgyár felállítására igényelt 3—5000 hold évi cukorrépa termelését, a feltételek javulása mellett összehozni, a t e r m e l é s t a b o t f a l u s i g y á r r é s z é r e f o l y t a s s á k , a nagy-enyedi gyár első szerződésének részleges intézkedései mellett, ha a gyárvállalat kötelezi magát és késznek nyilatkozik a nagy-enyedi gyár termelőinek is megadni a botfalusi termelőknek adott legmagasabb átlagárakat és megszerzi nekik a második szerződésben kilátásba helyezett 1000 metermázsánként 4 frtot tevő répaszelet és gyáriszap szállítási kedvezményes árszabást.

Igy megállapodás után az értekezlet az elnököt kérte fel ezeket a gyárvállalattal tudatni s annak bejegyzését kieszközölni, mire a jelen levők, közel három órai tanácskozás után, Báró Kemény Kálmánt életve elosztottak. —

— A fent közölt megállapodás az erdélyi gazd. egyesület igazgató választmánya és az én nézetemnek is megközelítőleg megfelel; mert az átlagos alapár remélhetőleg 90 kr. lesz 105 kilo bruttó cukorrépa után, a nettó súly után pedig ingyen 40% répaszelet; ugyszintén az említett szállítási kedvezmény is biztosítva lesz. A nagy-enyedi gyár első termelési szerződése pedig nagyjában megegyez az egyesület által módosított második szerződéssel. Én tehát megnyugvással ajánlhatom a megállapodás értelmében történő nyilatkozást minden nagy-enyedi cukorgyári termelőnek, de olyképen, hogy mind szigoruan egy értelműleg nyilatkozzanak, mert a nyilatkozatok meghasonlása határozottan kockáztatná a termelőkre nézve a jó eredményt!

Nagy-Enyed.

Id. Zeyk József.

A hernyózásról és a cserebogár irtásáról.

E cím alatt Kolozsvár sz. kir. város tanácsa az alábbi utmutatást osztotta ki az érdekelt birtokosok között, melynek figyelmes elolvasását és követését lapunk t. közönségének is annyival inkább ajánljuk, mert a szöveg egyik kiváló szakemberünk tollából ered.

I. A hernyózásról. Hogy gyümölcsfáinkat a hernyók kártételeitől megmentsük, a hernyókat pusztítsuk mindig, a mikor csak kezünk ügyébe kerülnek. De mindenek felett fontos dolog a tél végén teljesítendő hernyózás; ezt ne mulassza el soha egy gazda sem.

Ezt a hernyózást a tél végén, vagy a száraz tavaszon, de mindenestre márczius hó végéig kell elvégezni. Ez a hernyózás abból áll, hogy a gyümölcsfákról leszedjük a hernyófészkeket. Kétféle hernyófészkek van ilyenkor gyümölcsfáinkon, u. m. a kis hernyófészkek, melyben a galagonya-pillangó (*Pieris crataegi*) hernyói vannak; továbbá a nagy hernyófészkek, melyben az aranyfaru lepke (*aranyfaru gyaponc*, *Liparis chrysothoea*) hernyói rejteznek. Ugyancsak a hernyózás alkalmával le kell vágnunk azon vékony ágacskákat is, a melyeken a gyűrűs lepke (*gyűrűs pohók*, *Gastropacha neustria*) tojás-gyűrűje foglal helyet.

A hernyózásra különböző módok és eszközök szolgálnak. Mi leginkább a Tóth József-féle hernyózó gépet ajánlhatjuk, a melyet Kolozsvárt „Darnay és Kiss“-nél, valamint „Böckel“ kereskedésében is meg lehet venni. Ezen gép ára 2 méteres nyéllel 1 frt 20 kr.; 3 méteres nyéllel pedig 2 frt 80 kr.

A hernyózásnál leszedett hernyófészkeket és tojásgyűrtüket, valamint minden falevelet és lehullott ágat, azonnal gondosan össze kell gyűjteni és elégetni. —

II. A cserebogár irtásáról. A cserebogár (májusi vagy közönséges cserebogár) Kolozsvárt már május hó első napjaiban megkezdheti számmal kezd előbujni s egész május hónapban eszi a fák leveleit. Némely évben nagyon sok van, máskor pedig alig egynehány; t. i. olyan rendje van az ő fejlődésének, hogy 2 esztendőben nincs bogár, az azutániban pedig nagyon sok van. Így nevezetesen nagyon sok cserebogár volt Kolozsvárt az 1878, 1881, 1884, 1887 évben; most pedig legközelebről 1890-ben, tehát a jelen évben lesz sok bogarunk. Résen legyünk tehát május hónapban!

A cserebogarat következő módon irthatjuk:

Kora reggel megrázzuk gyümölcsfáinkat, s akkor a bogarak földre hullanak. A lehullott bogarakat felszedjük a földről valamely edénybe, pl. fa-kártyába, pléh-edénybe. Hogy pedig abból az edényből valahogy ki ne másszanak, az edénybe előbb egy kis vizet kell tölteni; továbbá a bogarakat időnként egy ág-bogas fával össze kell nyomkodni. Ha tele van az edényünk, akkor kiöntjük azt egy előre megásott gödörbe; mikor pedig már mind összeszedtük a bogarakat, akkor betemetjük a gödört. Ezek a betemetett cserebogarak a földnek a legjobb trágya gyanánt szolgálnak.

Sok gazda úgy szokott tenni az összeszedett cserebogarakkal, hogy megöli őket forró vízzel, azután kitereti, hogy megszáradjanak s így elteszi télire. Télen pedig vagy egészben, vagy összevagdálva, árpával s korpával keverve, takarmány gyanánt adja sertésnek és baromfinak. —

III. Még a zöld hernyóról és annak lepkéjéről, a brumatalepkéről (*Cheimatobia brumata*) lehetne itt szólni; de ez ellen már nehezebben megy a védekezés.

Mindamellett következő módok vannak:

1. November hóban levén a lepke ideje, ekkor a gyümölcsfák derekára egy-egy jó tenyéryi széles övet akasztunk papirosból; ezt bekenjük Pichler-féle rovar-enyvvel. Mikor aztán a lepke mászik a fára, hogy ott lerakja tojásait -- mert a tojásrakó lepkének ezen fajnál nincs szárnya -- hát a lepke nem tud felmenni, hanem odatapad az enyvhez s nem rakhatja le tojásait.

2. A gyümölcsfák töveinek szokásos felásását szorgalmasan kell

végezni. Ugyanis a lepke bábja a földben van; ha tehát meg-megásogatjuk a fák töveit, akkor a bábok a földfelületre kerülnek s ott elpusztulnak.

Ez az eljárás különben sok más rovar ellen is jól fog.

3. Ennek a fajnak a hernyóit az almafák virágzása idején lehet pusztítani. Ponyvát terítünk a gyümölcsfák alá, kissé megrázogatjuk a fát s így a „zöld hernyók” — mindenik egy-egy, szájából eresztett fonalon — a földre, a ponyvára kerülnek. Itt összeszedhetjük és elpusztíthatjuk őket. —

Borunk védelme.

Végre valahára megoldásához közeledik a nagy kérdés: bortermelésünk és borkereskedésünk védelme, mert Baross miniszter elkészítette az erről szóló törvényjavaslatot és azt a kereskedelmi és iparkamaráknak, valamint a borászati egyesületeknek, (miért nem a gazdaságiaknak is??) sürgős véleményezésre megküldötte. A budapesti kereskedői szakkörök egészen nyugodtan kimondták, hogy nálunk börtörvény nem létezik, holott épen az ország fővárosában alig kapni vendéglőt tiszta valódi itallal! Reméljük, az országgyűlés tulateszi magát e kicsinyes önzésen és mihamarább életbe lépteti azt a törvényt, melynek „legujabb” — és tudja isten hányadik — szövegét ezennel t. olvasóinkkal is közöljük:

1. §. Tilos mesterséges bort forgalomba hozni a nélkül, hogy az határozottan mesterségesnek jeleztenék. Tilos bort oly borvidék megjelölésével forgalomba hozni, a melyen nem termett. Tilos a bort oly szőlőfaj megjelölésével forgalomba hozni, a melyből az nem készült. Tilos végül a bort más, olyan termelő neve alatt hozni forgalomba, ki azt nem termelte. Nincs azonban kizárva az, hogy valaki egy vidéken összevásárolt bort saját elnevezése alatt hozhasson forgalomba.

2. §. Olyan bort, mely nem ugyanazon borvidéken termett, hanem különböző borvidékeken termett borokból kevertetett, csakis borvidéket nem jelző elnevezés alatt szabad forgalomba hozni; helyesebben: nem szabad borvidéket jelző elnevezés alatt forgalomba hozni. Az olyan bort, mely nem ugyanegy szőlőfajtából, hanem több szőlőfaj keveréséből állítottott elő, egy határozott szőlőfajta elnevezése alatt forgalomba hozni nem szabad.

3. §. A) Természetes, azaz nem mesterséges az a bor, mely —

az okszerű borászat elveivel megegyező módon — friss szőlőmustból készült. Az okszerű borászat elveivel megegyezőnek tekintetik mindazon eljárás, mely a borok természetből származó és a különböző évek szerint változó hiányait javítani képes, a nélkül, hogy azok fajbeli és a borvidéket jellemző sajátságaiából kivetköztetné.

B) Mesterséges vagy műbornak tekiutendő s így egyszerűen „bor“ elnevezés alatt forgalomba nem hozható s áruba nem bocsátható, hanem csakis mesterséges voltát, vagy előállítási módját jellegző elnevezés vagy megjelölés alatt áruba bocsátható mindazon borszerű és bornak nevezett folyadék, mely az előző A) pont alatt körülírt feltételeknek meg nem felel.

C) Az u. n. petiotizálás utján friss törkölyből, viz és czukor hozzáadásával készült ital (csiger vagy löre), természetes bornak nem tekinthető s így egyszerűen „bor“ elnevezése alatt nem árusítható s forgalomba nem hozható.

4. §. A borvidékek felosztását a földmivelésügyi minister állapítja meg. Azt, hogy mi tekinthető és tekintendő a 3. §. értelmében, „az okszerű borászat elveivel megegyező eljárásnak“ — időről időre rendeleti uton a földmivelésügyi minister állapítja meg.

5. §. A ki a 3. §. B) pontja szerinti mesterséges bort üzletszerűleg vagy forgalombahozatal céljából akar készíteni, tartozik ebbeli szándékát az iparhatóságnál bejelenteni és üzlethelyiségeit megjelölni. Az ipari-, egészségügyi és pénzügyi hatóságok közegei ezen helyiségekben bármikor megjelenhetnek és vizsgálatot tarthatnak.

6. §. A 3. §. B) és C) bekezdései szerinti italok az 1887. XLVII. t. cz. mellékletét képező árszabás 1-ső tételszáma szerint járó borfogyasztási adó és az állami italmérési jövedékről szóló 1888. évi XXXV. t. cz. s ennek végrehajtása tárgyában kiadott rendeletek intézkedései alá esnek. A zárt városokban készített fentjelzett italok mennyiségének ellenőrzésére, valamint az ezek után az idézett t. cz. értelmében járó fogyasztási adó megállapítására és beszedésére nézve a pénzügyminister rendeleti uton intézkedik. Horváy-Szlavonországokban az ily italok után kivetendő borfogyasztási adó az 1880. LIV. t. cz. 6. §-a b) pontjának megfelelőleg a községi kiadások fedezésére fordíthatatik.

7. §. A ki a jelen törvény 1., 2., 3. és 5. §§-aiban foglalt rendelkezéseket megszegi — a mennyiben cselekménye a büntetőtörvények,

vagy a közegészségügyről szóló törvény értelmében súlyosabb büntetés alá nem esik — kihágást követ el és az 1880. XXXVII. t. cz.-ben és az ennek alapján kiadott rendeletben megnevezett közigazgatási hatóságok által, az ott megszabott eljárás szerint 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, visszaesés esetében — ha az utolsó büntetés kiállításától két év még nem mult el — két hónapig terjedhető elzárással és 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel és mindkét esetben, akkor, ha mesterséges bort (3. §. B) gyártott bejelentés nélkül: ezen felül még az ital elkobzásával is büntetendő. Másodszori visszaesés esetében pedig, ha az utolsó büntetés kiállításától 5 év még nem mult el, az első visszaesésre megállapított elzáráson és pénzbüntetésen, illetőleg, ha a 3. §. B) pontja szerinti mesterséges bort gyártott bejelentés nélkül, az ital elkobzásán felül a borelárusításhoz, illetőleg a mesterséges bor készítéséhez való iparjog elvonható. Horvát-Szlavonországokban az eljáró hatóság illetékességére és az eljárásra nézve az ott érvényben levő törvények és szabályok alkalmazandók.

8. §. Határozathozatal előtt a vádlott vizsgálatot követelhet az iránt, hogy a kérdéses bor mesterségesnek, illetőleg a jelzett borvidékről vagy szőlőfajtából valónak tekintendő-e? Ez esetben az eljáró hatóság a kérdéses ital alkalmas mustráját a földmivelés és kereskedelmi minister által a bánnal egyetértőleg rendeleti uton megállapítandó állandó szakbizottsághoz küldi. E bizottság a bíróság által eléje terjesztett kérdésekben véleményt adni köteles. E szakértő bizottság megalakítása és eljárásának szabályozása iránt a földmivelési és kereskedelmi ministerek, illetőleg Horvát-Szlavonországokra nézve a kereskedelmi minister a bánnal egyetértőleg rendeleti uton fognak intézkedni. A bizottság tagjai egyszer s mindenkorra szakértői esküt vagy ezt pótló ünnepélyes bizonylást tesznek.

9. §. A jelen törvény alapján kiszabott pénzbüntetés és az elkobzott ital esetleges aladási ára $\frac{3}{4}$ részben az országos közgazdasági alap, $\frac{1}{4}$ részben pedig azon község javára esik, a melyben a kihágás elkövettetett.

10. §. A jelen törvényben érintett italoknak az egészségre ártalmas és veszélyes minőségére és hamisítására nézve fennálló törvények és szabályok a jelen törvény által nem érintetnek.

Czukorrépatermelési adataink.

(GV.) Mióta a czukorrépatermelés Erdélyben a kísérletezés stádiumából a nagybani előállítás fokára hágott: főtörekvésünk volt minél több és minél bitelesebb adatokat szerezni, hogy azokból minden érdeklődő és érdekelt okuljon, tanuljon! Igen, ezt könnyű feltenni, de nehéz eredményre jutni; mert derék gazdáink nagy része oly téntaiszonyban szenved, hogy még azt a 3—4 soros választ sem írta meg, a mire kértük! Ennél azonban még sokkal érthetlenebb az, hogy Botfaluban személyes utánjárásunk daczára sem tudtuk megkapni a községenkénti termés-átlagok jegyzékét, mely pedig készen a z asztalon előttünk feküdt!!! Mindezek daczára nem csüggedtünk, összeszedtünk a mit lehetett és gyűjtésünk eredményét a következőkben mutatjuk be:

Hunyad megye egy nagyobb birtokán termett holdanként 103·07 q (azaz metermázsa) czukorrépa 11·64% czukortartalommal; főleg gépmunka és mezei vasut alkalmazásával a költség volt 40 frt 89 kr., a tiszta haszon 42 frt 08 kr.

Nagy-Enyed határán egy 50 holdas termelő átlag 135 q-t kapott, kiadása 88 frt; tiszta haszna 20 frt volt.

Egy másik termelő nem megfelelő, előkészítetlen talajon 57 q-t aratott, kiadása 65 frt, tiszta haszonról nem szól.

A harmadik termelő kitűnő talajon, szakértő vezetéssel 168 q átlagot ért el, kiadása 52 frtot tett, tiszta haszna 76 frtot.

Végre a negyedik nagy-enyedi termelő 160 q termés mellett 60 frt tiszta jövedelmet kapott, szintén előkészített alkalmas talajon.

Mező-Záhon termett holdanként 202 q, televényes talajon, czukorszázalék 14·75%, beváltási ár 78 kr, tiszta jövedelem 38 frt 75 kr.

Sajó-Szent-Andráson termett holdanként 150·2 q, cukor 15%, beváltási ár 85½ kr, tiszta jövedelem 55 frt 59 kr.

Egy kis-küüllő megyei nagy uradalom 141 holdján a részletes jelentés kimutatja, hogy szántásra 662 frt 80 kr, vetésre 152 frt 80 kr, három kapálásra és egyezésre 1633 frt 68 kr, szedés és tisztításra 1282 frt 49 kr, szállításra 1062 frt 68 kr, vegyesekre 372 frt 26 kr; összesen tehát 5165 frt 95 kr, vagyis holdanként 36 frt 63 kr. költség ment fel. A bevétel 8079 frt 40 krt. tett, esik tehát holdjára 20 frt 67 kr. jövedelem, ezt a hasznot holdankénti 6199 kiló terméssel érte el, mely 80 krral lett beváltva és 13—13½ czukorszázalékot polari-

zált. A kimutatás felette gondos, de kifogásolni kell, hogy az egész 141 holdra egy csipetnyi trágya sincs számításba véve!

Egy gáldtői termelő 134 q mellett 43 frt kiadást és 62 frt tiszta hasznot jelent be, miglen Tompaházán csak 90 q, 30 frt kiadás és 7 frt 50 kr. tiszta haszon van kimutatva.

Mező-Szengyelel termett holdanként 99·67 q, cukor 12·57 %, beváltási ára 70 kr, készpénz kiadás 35 frt 37 kr, marad holdanként 34 frt 63 kr, akként, hogy sem fogatos munka, sem trágya nincs számítva. A munkás kalamitásról panaszkodik és idegen dolgoknak igénybe vehetését óhajtja.

Zeyk József, mint lapunkban is részletesen közöltük, az átlag bevételt (75—112 frton belől) 93½ frtra, a költséget 78½ frtra, teszi holdanként, úgy, hogy ekként tiszta, haszonba 16⅙ forint maradna. Tényleges eredményei a következők:

Zeykfalva 123 q, haszon . . .	36 frt 04 kr.
Maros-Gombás 160 q, haszon . .	20 frt 33 kr.
Buzás-Bocsárd 75 q, veszteség .	14 frt 42 kr.
tehát átlag jövedelem . . .	8 frt 55 kr.

Tamási Péter Keresztes, hozama 140·47 q, tiszta haszna holdanként a 75 kros beváltási ár mellett 17 frt 83 kr, de Szentkirályi Árpád utánszámítása szerint ez tulajdonképen 13 frt 50 kr-ra redukálnék (lásd „Erdélyi gazda“ m. é. 23. és idei 1. számát)

Maros-Torda megyéből az adatok részben hézagosak, így például csak annyit mondhatok, hogy Beresztelkén 130 q, Sárpatakon 70 q termett, Mező-Rücsön pedig csak 25 q; a polarizáció 11—13, sőt 15 czukorszázalékot mutatott, de a gyár — szerintem természetesen — nem vette tekintetbe a kolozsmonostori, magyar-óvári vagy kolozsvári bizonylatokat.

A többi tudósítás már bővebb, így Koronkán a hozam 130 q-t tett, cukor 13·75, beváltási ár csak 75 kr, költség 60 frt, tiszta jövedelem 43 frt 90 kr.

Maros-Szent-Györgyön termett 135·4 q, költség holdanként 45 frt 20 kr; a leszámolója még akkor nem volt megejtve.

Maros-Szent-Imrén termett 122 q, 11% czukorral, költsége 36 frt, földbér 20 frt, tiszta haszna 21 frt.

Pókán termett 39 q, költség 23 frt, haszon 11 frt, tehát akármilyen termény többet adott volna, de egy tized résszel kisebb bajjal és költséggel.

Malomfalván termett 130 q, 12·6% cukorral, a munkát szakmányba adta ki a tulajdonos, q-ját 20 krba, ez tehát 26 frt, fogatos mivelés csak 4 frt, összesen 30 frt. Hol a szállítás, trágya, a d ó stb.? Így természetesen marad 60 forint tiszta jövedelem!!!

Együttal megjegyzem, hogy a székelyföldön több helyt vállalták el hasonló módon a répa összes munkáját, de mint ballom — először és utóljára! —

A mi Brassó megye adatait illeti, azokat csak sommáson kaptam meg azon figyelmeztetéssel, hogy a bevetett területek pontosan felvéve nem lévén, a hold 1100—1600 □ öl között ingadozik, jó munkánál azonban katastralis holdja 140 q-t, ritka esetben 200 q-t hozott.

A kiadásokra nézve a következő becses összeállítás áll rendelkezésemre :

tarló-szántás	2 frt — kr.
mély szántás	5 „ — „
borona és henger	1 „ 50 „
vetés és henger	1 „ 50 „
első kapálás	5 „ — „
ritkítás és kapálás	24 „ — „
sorkapálás	6 „ — „
kétszeri gépmivelés	5 „ — „
töltögetés	2 „ 50 „
szedés szakmányban	25 „ — „
szállítás	6 „ — „
összesen	<u>83 frt 50 kr.</u>

Volt azonban termelő, kinek a szedés 40—50 frtjába került. A botfalusi gyár — tekintet nélkül a távolságra — a vasutra szállított répa q-jáért 70 krt, a tengelyen hozottért 80 krt fizetett. — Ha alapul vesszük a fenti átlag termést, akkor 105 frt lenne a bruttó jövedelem, maradna tehát, adót, gépkopást, trágyát stb. nem számítva, holdanként 21 frt 50 kr. haszon, volt azonban akárhány termelőnek 20—30 frt vesztesége. Általában véve azt lehet mondani, hogy a cukorrépa kielégítő diszles és megfelelő munka mellett sem hajtott többet, mint a búza vagy az árpa. Meg kell jegyezni, hogy a kiszedés el volt késve s a szállításnál is forgalmi akadályok merültek fel, mindkettőt magának a gyárnak késedelmes építkezése okozta; viszont azonban az átvétel-

nél úgy a fejlődést, mint a tisztaságot illetőleg igen nagy elnézést gyakoroltak a gyár képviselői.

Háromszék megyéből a következőket sikerült megtudnom: a répatermés közép átlaga 150 q, minthogy a legkülönbözőbb helyeken és termelőknél 100 és 200 q között volt. Ha fordult elő 100 q-on alól, volt viszont 250 q is, de ezt mindkettőt rendkívülinek kell tekinteni s azt is megjegyezni, hogy a talaj nem volt kellően elkészítve. — A költségekre és jövedelemre a középarányt megállapítani már nehezebb, mert némely termelő kétannyi munkát használt fel, mint a másik; a bészállítás 20—25—30 kr. volt q-ként és míg a kiszedést egyes termelő 30 emberrrel elvégezte, addig más 100 napszámot és többet használt arra. Egyik termelő kárral dolgozott, a másiknak maradt 20—25 frt jövedelme, de a termelők egyáltalában megelégedve nem voltak!

Egy erdővidéki termelő szerint ott 10 község termelt $71\frac{1}{4}$ holdon és holdanként 106·56 q gyári súlyt ért el. A bevételt 79 frt 87 krral, a kiadást 90 frttal számítva fel, tehát veszteség 10 frt 13 kr; pedig adó, gépkopás, trágya stb. nincs is számítva, — a megélhetésre okvetetlenül nagyobb árt kíván.

Egy más, szintén erdővidéki közlés szerint ugyan 160—200 q terméseket, tehát átlagban 180 q concedál, de 128 frt 25 kr. bevétellel roppant kiadást — 110 frtot állít szembe, úgy, hogy a tiszta jövedelem 18 frt 28 krra olvad le.

Mint az előzőkből látjuk, a számok szerfelett ingadoznak; 60 frt és $8\frac{1}{2}$ frt, meg 25 q és 200 q alig egyeztethetők össze. De ezen nem szabad csodálkoznunk, hiszen egyetlen és első évről van szó, mely még nem is folyt le szabályosan. Annyit azonban bátran ki lehet jelenteni, hogy azok a fényes nagy számok a szigorú számvitel prózai megvilágításánál aligha nagyon el nem halványulnának!

Épen ez idő szerint jutván tudomásomra a Szolnok vidékén eszközölt kísérletek és termelés eredménye, érdekesnek tartom megemlíteni, hogy a próbáknál a hozam 81—200, átlagban 130; a nagy termelésnél pedig 62—180, átlagban 123 q esett holdjára, mely körülményben azon régi igazságnak újabbi megerősítését látom, hogy kisebb területen — tán akaratlanul — jobban, könnyebben gondozzák a termést, mint a nagyon! A polarizáció a kísérleteknél 9·80—15·21%, átlagban tehát 13·12%-ot; a termésnél ellenben 13·00—16·75, vagyis átlagban 14·22% cukrot jelzett.

— A végeredmény mindig csak az, hogy a cukortermelés (a megfelelő éghajlaton és talajon kívül) sok anyagi és — szellemi tőkét kíván; ennek a megszerzése pedig — nemcsak ezért az egy növényért — felette kívánatos! —

Egyleti mozgalmak.

— A maros-tordama gyei gazd. egylet azon törekvéstől vezetve, hogy a megye területén a burgonyának (pityókának) szeszgyárak részére nagyban való termesztése megfelelő kiterjedést nyerjen, felhívást intéz a gazdaközönséghez, hogy a termelők mielőbb jelentkezzenek, mely esetben a vetőmag beszerzéséről az egylet fog gondoskodni s az illetőket a nyomtatott mivelési utasítással is ellátni. A felhívás konstatálja, hogy egy holdon 120—200 metermázsa is megterem és hogy a szeszgyárak azt 1 frtjával szokták bevenni; de ha esetleg a burgonya így értékesíthető nem volna, mint takarmány kitűnő táplálékot szolgáltat állatainknak. — Üdvözljük a tevékeny egyletet e kezdeményező lépéséért, mely termelésünk egyoldalúságán újabb részt törni van hivatva. —

— A szolnok-doboka megyei gazd. egylet három járásban 1—1 napig tartó gyümölcsfatenyésztési tanfolyamot rendez községi faiskolakezelők részére, a hol minden megjelent 30 kr. ételmezési pótlékot nyer; a végzett nemesítéseket augusztus hóban szakértő bizottság bírálja meg és a legsikerültebbekért jutalmul kerti eszközöket oszt ki. Azonkívül külön díjban — 20, 15, 10 és 5 frt — részesül azon faiskolakezelő, a ki a folyó évben legtöbb sikerült nemesítést lesz képes felmutatni. — Ingyen kiosztásra kerül továbbá az az iránt. folyamodó néptanítók részére 1—1 Bodor kaptár; a termelni szándékolt, kolos monostori származású Chevalier árpából pedig 7 frtért metermázsánként kaphatnak vetőmagot a tagok. A folyó évre még a következő teendőket tűzte maga elé az egylet: a székely tengeri terjesztését, a fogatos „Fejérváry“ verseny megtartását, úszó és bika-borjúk jutalmazását, mag-kan beszerzési alap létesítését, nagyobb fajta lud és kacsa tojásoknak kedvezményes árú való kiszolgáltatását, cseléd-jutalmazás megtartását, oltógalyak ingyen kiosztását, állandó gyümölcsfárlat fenntartását stb. Szakismeretek terjesztése és a tagok közötti kapcsolat szilárdítására az „Egyleti Értesítő“ továbbra is fenntartatik, e mellett a „Magyar-francia“ biztosító társasággal kötött szerződés is számos előnyt nyújt. A buzgó egyletre kissé lehűtőleg hatott a földmivelésügyi ministerium leirata, mely szerint a Déésre tervezett föld-

mives-iskolát ezuttal segíyezni nem tudja; de miután az egyedüli indok a fedezet hiánya volt, reméljük, hogy ezen is mielőbb segítve lesz. —

— A csikmegyei gazd. egyesület gyűlésén örvendetes tudomásul szolgált, hogy a magánméneket a méntelep parancsnoksága fogja megvizsgálni; valamint az, hogy a keszthelyi tanintézet a bécsi kiállításon egyebek között Csikmegye jellemzőbb buzáit is feldolgozva bemutatni kívánja. Az ugyancsak ott tartandó jubikiállításban az egyesület korlátozott anyagi ereje s a közlekedések nehézsége miatt nem vehet részt; a marhakiállításban és tejelő-versenyben pedig csak úgy, ha a központi bizottság által e célra kivánt 16, illetve 4 darab marha megvásároltatik és a csik-szerédei gazd. felső népiskolánál a kiállításra előkészítetik, a központi bizottság hordozván a bevásárlás, tartás és szállítás összes költségeit. Örömmel vette a választmány, hogy a gyergyói gazdakör megalakult és az onnan befolyó tagdíjak 30%-át a kör saját szükségleteire engedte át. Végül elhatározott, hogy az ideai tenyészbikavásár április 8-án tartassék meg, mely alkalommal a megvásárolt állatok a jelentkező községeknek a szokásos részletfizetés mellett el fognak adatni. —

— Megnyugvással látjuk, hogy mindenfelé megindult a mozgalom: ki többé, ki kevésbé iparkodik előre, a mire különben sohasem volt nagyobb szükség, mint éppen ma!

Szerkesztő bizottság: elnök Szabó József; Dr. Berde Áron, Br. Jósika. Sámuel Szabó Sámuel, Vörös Sándor.

Felelős szerkesztő: Gamauf Vilmos.

H I R D E T É S .

(1.)

ELADÓ

(3-3.)

 tenyészbika,

erdélyi magyar fajta, 4 1/4 éves; megtekinthető nálam Magyar-Gorbón, (posta és vasuti állomás).

Lészay Ferencz.

P I A C Z I Á R A K.

A heti vásár			Gabona mérték	Tiszta búza	Elegy búza	Rozs	Arpa	Zab	Török-búza	100 kiló		1 köbméter tüzifa	1 kiló marhahús
helye	napja	széna								szalma			
k r a j c z á r o k b a n													
Budapest	márczius	14	métermáza	873	—	835	900	800	483	—	—	—	—
Brassó	márczius	7	hektoliter	660	440	460	530	270	370	180	80	260	36
Deés	márczius	11	"	860	780	640	—	380	560	460	320	280	28
Fogarás	márczius	7	"	650	570	450	—	280	350	250	140	210	31
Gyula-Fehérvár	márczius	1	"	700	—	515	450	300	480	300	80	180	28
Kézdi-Vásárhely	márczius	6	"	650	—	460	440	300	410	350	90	250	32
Kolozsvár	márczius	13	métermáza	875	—	750	—	730	500	360	180	300	38
Maros-Vásárhely	márczius	13	"	845	770	770	—	780	487	400	200	300	36
Nagy-Szeben	márczius	14	hektoliter	660	540	460	420	270	360	220	160	350	36
Nagy-Várad	márczius	10	"	646	531	570	384	257	323	280	160	300	44
Sepsi Szt.-György	márczius	10	"	620	580	480	460	280	420	400	150	150	32
Szász-Régen	márczius	13	"	675	575	480	435	285	440	320	210	260	28
Torda	márczius	8	"	625	350	425	—	300	325	300	30	225	32

NY. Gáspár J. őrh. Kolozsv.